

PEDOFILI “EDUCIRANIJI” OD SUSTAVA: T. Ramljak: Potrebno je specijalizirati državne odvjetnike i suce vezano za kaznena djela na štetu djece putem tehnologije

9. PROSINCA 2022.

ilustracija i Canva

Kad govorimo o promjeni zakonskih okvira koji su nužni za bolju zaštitu djece od seksualnih predatora, mora se reći kako već punih 10 godina Hrvatska – stoji na mjestu. Danas imamo premalo educiranih policajaca i drugih stručnjaka za rad u cyber prostoru s predatorima. Edukaciju o pametnim telefonima, platformama, vrbovanju djece putem interneta i drugih “boljki” društva 21. stoljeća trebalo bi proći jako puno sudaca i državnih odvjetnika.

Upozorava na to Tomislav Ramljak, ravnatelj Centra za nestalu i zlostavljaju djece iz Osijeka. Ovaj diplomirani socijalni radnik dugogodišnji je stalni sudski vještak za zaštitu djece na internetu i voditelj Centra za sigurniji internet.

– Mi u 2022. godini imamo zastrašujuću činjenicu o kojoj se ne govori: neki suci ne znaju što je Cloud, a odlučuju o slučajevima seksualnog iskorištavanja djece putem interneta. Ključno je da kod seksulanog zlostavljanja djece na internetu, iako je dijete poslalo fotografiju, ipak je ono – žrtva. Treba shvatiti postupak vrbovanja na internetu i da je dijete tu fotografiju poslalo jer je bilo zastrašeno i ucijenjeno od muškarca koji se s tim djetetom na društvenoj mreži ili igrici dopisivao mjesecima.

Nepoznavanje digitalne materije dovest će do toga da će takav sudac dodijeliti počinitelju neku simboličnu kaznu ili pak uvjetnu kaznu, odnosno, rad za opće dobro. Neće uvidjeti važnost traume za dijete i posljedice tog djela koje može nositi cijeli život. Žrtvi takva blaga odluka suda govori da nije vrijedna, a počinitelju da je zapravo dobro to što je napravio – kaže T. Ramljak.

STOTINU PROFILA, DARK WEB, KRIPTOVALUTE

U 2021. godini zabilježen je porast od 60 posto slučajeva iskorištavanja djece za pornografiju u odnosu na samo godinu dana ranije. Govori se o brojcima od 363 slučaja. I dok naš zakonodavni i pravosudni sustav godinama stoji na mjestu, pedofili danomice evoluiraju.

Jedan pedofil koristi po stotinu lažnih profila na internetu, platformama i igricama kako bi namamio djecu. Sadržaj dijeli putem dark weba, a fotografije i videozapise plaća u kriptovalutama.

Ako bismo slikovno mogli prikazati lov sustava na predatore, izgledao bi poput osobe iz sustava iz 1985. godine koja na konju pokušava uloviti vozača za volanom Nevere i naplatiti mu kaznu.

ILUSTRACIJA, CANVA

-Edukaciju danas trebaju proći ne samo suci, već i tužitelji. Neophodno je omogućiti prikrivene policijske istažitelje za potencijalne počinitelje zlostavljanja djece na internetu, kao što je praksa u drugim zemljama EU. Taj posao rade oni koji jako dobro razumiju tehnologiju i koji će na vrijeme detektirati potencijalne pedofile na internetu.

Jer, kad pedofil bude prijavljen za kazneno djelo seksualnog iskorištavanja djeteta putem interneta, tada je već prekasno. Šteta je počinjena. Fotografiju ili snimku djeteta do tada je već moglo vidjeti stotinu, ako ne i tisuće ljudi. Za žrtvu je to samo dodatna trauma. Pedofila treba otkriti i spriječiti prije nego napravi kazneno djelo – smatra ravnatelj Centra u kojem na dnevnoj bazi rade s djecom koja su žrtve nasilja.

DOVOLJNA JE VEĆ I JEDNA FOTOGRAFIJA

Ogorčen je, kaže, činjenicom da živimo u vremenu u kojem se već i djeca u vrtićkoj dobi služe pametnim mobitelima i internetom, no da za to nisu dobro pripremljena.

-Dijete nećete poslati da samo ide ulicom, ako ga prije toga niste naučili ići preko prijelaza i s njime taj put stotinu puta prije toga prošli. No dat ćemo djetetu koje tek ide u vrtić mobilni i tablet s internetom, bez da mu objasnimo opasnosti koje vrebaju na mreži. Smatram da roditelji danas dvostruko više vremena moraju provoditi s djetetom u razgovorima o opasnostima interneta nego prometa. Zato jer u prometu nitko neće namjerno ozlijediti dijete. Na internetu hoće. Na internetu postoje ljudi koji čekaju baš to dijete. U tome je razlika – upozorava ravnatelj.

Pedofili na internetu vrebaju djecu svakog dana. Jedan pedofil može “upecati” stotine žrtava. Već jedna fotografija djeteta u donjem rublju ili golih grudi za dijete može značiti početak agonije. Nakon što pedofilu pošalje prvu fotografiju ili video, igra počinje: ucjene, prijetnje, traženje novih obnaženih fotografija i snimaka. Ako dijete nema sigurnu obiteljsku podršku, ako se ne može povjeriti roditelju, taj proces mučenja može trajati mjesecima.

– U periodu od samo tri, četiri mjeseca, pedofil može od djeteta dobiti 300 -400 fotografija ili snimaka. Neka odabere njih 40, recimo. Na dark webu takav zapis može prodati za nekoliko desetaka dolara. Jer, na dark webu ima doslovno milijune ljudi koji to hoće kupiti. To su ljudi koji takvim materijalom hrane svoj nagon. Internet je opasno mjesto zločina i mjesto na kojem sve počinje – naglašava Ramljak.

ILUSTRACIJA: PIXABAY.COM

NA INTERNETU STVORE FANTAZIJU, U STVARNOSTI JE OSTVARE

Upravo laka dostupnost materijala sa seksualnim iskorištavanjem djece na internetu razlog je zbog kojih je broj zlostavljanja djece i u stvarnosti u trajnom porastu.

– Prije, kod fizičkog zlostavljanja, počinitelji su bili ili treneri klubova, netko tko je imao kontakt s djecom, članovi uže ili šire obitelji, odnosno, netko tko je fizički znao dijete. Fizički zlostavljači imaju u prosjeku jednu ili dvije žrtve. Pedofili na internetu imaju stotine, pa i tisuće žrtava. Živimo u vremenu u kojem zlostavljači svoj nagon hrane prvo gledajući sadržaj preko interneta. Zatim krenu zlostavljati dijete jer ih više ne uzbuđuje ni fotografija ni video zapis, već žele izravan kontakt s djetetom.

U Americi su pedofile kod kojih je policija otkrila veliku količinu takvog sadržaja, skinutih s interneta, stavili na detektor laži. Otkrilo se da je 30 posto “internetskih” pedofila priznalo da su seksualno zlostavljali dijete i u stvarnosti – ističe naš sugovornik.

S PEDOFILIMA SE U HRVATSKOJ RADI SAMO NAKON ZLOČINA, S OSTALIMA NITKO ZASAD NE RADI NA KONTROLI NAGONA PREMA DJECI ILUSTRACIJA, CANVA

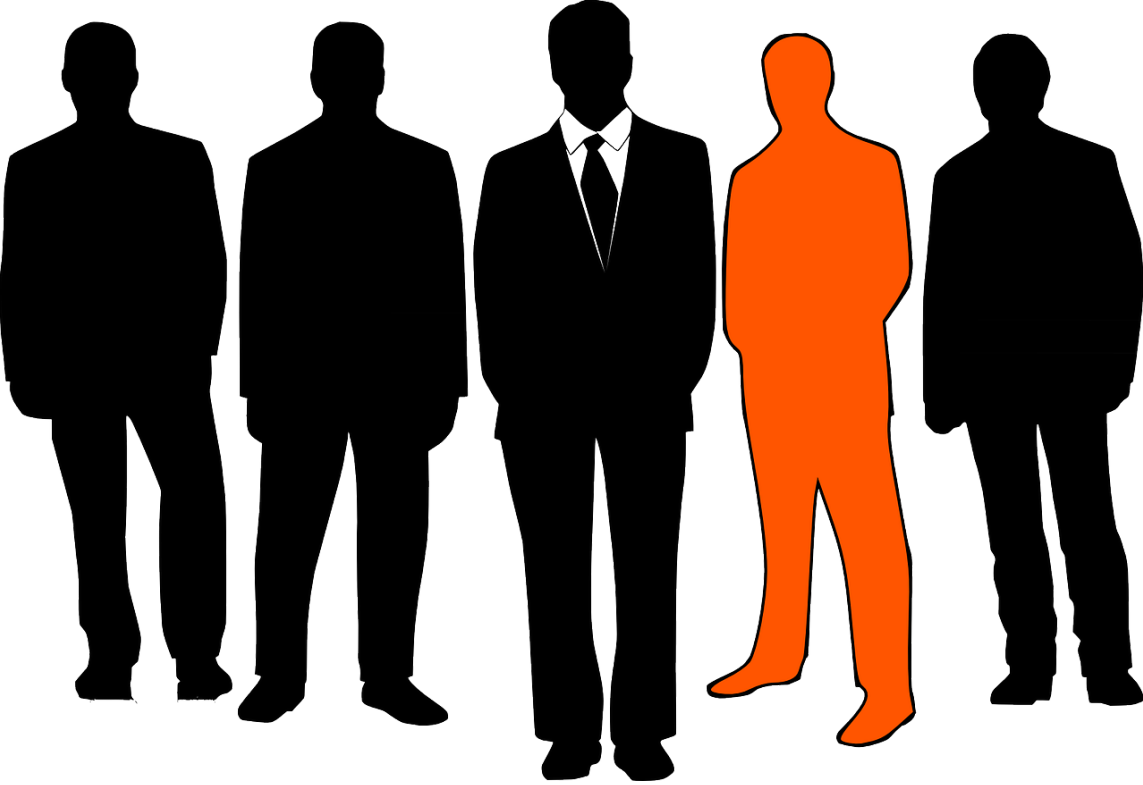
Ono što naglašavaju stručnjaci koji rade i sa žrtvama pedofila, ali i sa samim počiniteljima jest da je seksualna sklonost prema djeci trajan nagon koji se ne može izliječiti.

Procjenjuje se kako jedan posto muške populacije ima sklonost prema pedofiliji. Za Hrvatsku to znači oko 18.000 osoba. Nemamo anonimne klinike poput Njemačke i Švedske, u kojima pedofili mogu dobiti terapiju, nemamo S.O.S. liniju za bilo koju vrstu prevencije, kod ljudi koji osjete seksualne nagone prema djeci.

STAN DO STANA – PEDOFIL I DIJETE KOJE JE SILOVAO

Rad s pedofilima odvija se isključivo u zatvoru i nakon njega, po sudskoj odluci, kad već počine zločin. Stručnjaka za ovo područje je premalo. Terapiju u zatvoru prođe tek jedan od pet osuđenih pedofila. Ostala četvorica su “tempirane bombe”, spremne na akciju s prvim slobodnim danom.

– Ako on u zatvoru ne dobije tretman, izaći će iz sustava samo s još većim seksualnim nagonom. Nitko ga poslije toga ne kontrolira. Neke zemlje imaju elektronske narukvice koje počinitelji nose cijelo vrijeme nakon izlaska iz zatvora, imaju zabranu prilaska žrtvi ili im se ispred kuće postavi znak: ovdje živi predator.

TEK JEDAN OD PET OSUĐENIH SEKSUALNIH PREDATORA DJECE DANAS PROBE TERAPIJU U ZATVORU, S OSTALA ČETIRI NITKO NE RADI NA KONTROLI NAGONA, ILUSTRACIJA: PIXABAY.COM

Zajednica, dakle, ima neku sigurnost jer predatora sustav kontrolira. Hrvatska nema kontrolu. Postoje slučajevi gdje žrtva i počinitelj žive u neposrednoj blizini, stan do stana. Možemo li zamisliti strah koji to dijete prolazi svaki put kad izlazi iz svog doma? Kako je sustav pomogao tom djetetu? Ujedno, o kakvom mi sustavu pričamo kad čovjek koji je ugledan član zajednice, ide u crkvu i seksualno je zlostavljao dijete dobije uvjetnu kaznu za to djelo? – upozorava ravnatelj.

Hrvatskoj je, dakle, nužan vremenu prilagođen sustav prevencije, sankcioniranje pedofila primjerenim kaznama uz tretman te ulaganje u nužne edukacije stručnjaka za provođenje tretmana s počiniteljima.

PRIKRIVENI ISTRAŽITELJI

Veće pomake u regiji postigla je Bosna i Hercegovina. Imaju prikrivene istražitelje, policajce i inspektore, koji se na internetu predstavljaju kao dječaci ili djevojčice i tako love pedofile. U Srbiji taj posao samonicijativno, ali u suradnji sa policijom i službama u cijeloj regiji radi Organizacija Stoppedofiliji.

BiH je tim modelom napravila velik iskorak u zaštiti djece. Jer, onog trena kad pedofil dođe na susret s “djevojčicom”, a dočekaju ga službenici policije s kojima se zapravo dopisivao, tada je sustav odradio dobar posao preventive, smatra T. Ramljak.

-Mi nemamo takav model jer ga naše zakonodavstvo ne prepoznaje. Imamo za oružje i drogu, ali za pedofile ne. Hrvatskoj bi bilo dovoljno već pet takvih prikrivenih inspektora koji bi u internetskom prostoru na vrijeme prepoznali predatora. Treba nam sustav u kojem će nakon takve detekcije on ostati u registru, u kojem će ga se pratiti. Pedofili jako dobro znaju kako prolaze u zatvoru i kad bi imao osjećaj da ga netko trajno nadzire, imao bi i veću potrebu držati svoj nagon pod kontrolom. Ovako, vi imate i recidiviste koje nitko ne kontrolira – upozorava voditelj Centra.

Pedofil koji bi na ovaj način bio uhvaćen također treba biti kažnjen kaznom zatvora i obaveznom mjerom liječenja, smatra. Jer, u glavi pedofila nema neke velike razlike između namjere u digitalnom svijetu i realnosti.

NAMJERA JE VAŽNA, A PEDOFILI KOJI PUTEM MREŽA ILI IGRICA PIŠU DJECI ŠTO BI IM RADILI, UČILI BI TO I U STVARNOSTI, UPOZORAVA T. RAMLJAK, ILUSTRACIJA: CANVA

-Vjerujte, osoba koja piše djevojčici od 12 godina što bi joj sve radio da je s njom u nekoj sobi, to bi joj i napravio – kaže naš sugovornik.

Na upit što Hrvatska mora učiniti već danas, ravnatelj Centra kaže kako u zakonodavnom smislu mora odmah izbaciti uvjetne kazne i rad za opće dobro kod kazni za seksualno zlostavljanje i iskorištavanje djece.

-Kazne zatvora trebaju se izricati već i kod iskorištavanja djece putem interneta, a kod seksualnog zlostavljanja u stvarnosti kazne moraju biti puno veće nego što su danas.

Hrvatska treba imati prikrivene istražitelje, koji će u suradnji sa sustavom rano otkrivati pedofile na internetu, a tako i u stvarnosti. Iako do danas nije uspostavljena suradnja Centra i policije u ovom području, otvoreni smo za suradnju te se nadamo njenoj realizaciji u budućnosti.

Moramo trajno čuvati podatke u Kaznenoj evidenciji o pedofilima i omogućiti trajnu terapiju i kemijsku kastraciju pedofila, jer njihov nagon neće proći. Ako im nismo omogućili pomoć, podbacili smo i kao društvo. Najvažnije, moramo više raditi na zaštiti žrtava i javnosti svakog dana osvještivati da je ovaj problem među nama, da se tiče naše djece, unatoč tome što je o njemu mučno i teško pričati.

On neće nestati, već će samo nastaviti rasti ako se kao društvo već danas ne pokrenemo – zaključuje ravnatelj, koji kaže kako Hrvatskoj nužno treba i Amber alert sustav, kao i kvalitetniji sustav potrage za nestalom djecom, koja na službenim stranicama u sustavu često nemaju ni svoju fotografiju niti ih itko može prepoznati.

S DJECOM JE VAŽNO ŠTO PRIJE POČETI RAZGOVOR NA TU TEMU, KAKO BI ZNALA RAZLIKOVATI PRIMJERENE OD NEPRIMJERENIH DODIRA I PREPOZNATI ZLOSTAVLJANJE, KAŽE MAGISTRA PSIHOLOGIJE V. ŠOKIĆ. ILUSTRACIJA: CANVA, CENTAR ZA NESTALU I ZLOSTAVLJANU DJECU OSIJEK

S VRTIĆARCIMA ZAPOČNITE S TEMOM O DONJEM RUBLJU

Pedofilija je problem koji mora već danas alarimirati cijelo društvo, smatraju stručnjaci koji rade na zaštiti djece.

Seksualno zlostavljanje djece nažalost, obuhvaća i vrtićku populaciju. I s djecom je važno što prije početi razgovor na tu temu, kako bi znala razlikovati primjerene od neprimjerenih dodira i prepoznati zlostavljanje.

Vanja Šokić, magistra psihologije iz Centra za nestalu i zlostavljanu djecu iz Osijeka, kaže kako se u svakoj dobi prilagođenim riječnikom, korištenjem konkretnih pojmova, može otvoriti ova tema da za djecu bude i zanimljiva i jasna.

-Roditelji s vrtićkom djecom mogu ovu temu otvoriti jednostavnim razgovorom o pravilu donjeg rublja. Riječ je o intimnom području koje ne smije dirati nitko bez njegova dopuštenja. Ukoliko netko traži da se čuva tajna zbog koje se osjećaju nelagodno, tjeskobno, uplašeno ili tužno da je važno da im se obrate i da to nije dobra tajna koja se treba čuvati- savjetuje V. Šokić.

Jer, za dijete je najvažnija sigurnost, ističe, da imaju kraj sebe ljude kojima mogu vjerovati. Pogotovo kad dijete postane žrtvom.

Sustav je danas grub i spor. U slučaju seksualnog nasilja nad djetetom, od prijave do prvog ročišta zna proći i do godinu dana. Dijete prolazi preglede, vještačenja, procjene, a kad se postupak i pokrene, može trajati godinama. Rane se stalno i opet otvaraju, problemi produbljuju, a vrijeme prolazi.

-Ovakvi slučajevi trebali bi imati poseban prioritet, odnosno, trebalo bi ih rješavati žurno na sudovima. Djetetov život ne može čekati da se sudski postupak završi pa da se krene s kvalitetnom terapijom. Moramo reagirati odmah, no sadašnja brzina sudskih postupaka nam to ne dozvoljava – upozorava psihologinja koja ističe i važnost podrške cijele zajednice. Smatra da se cijelo društvo – od obitelji, vrtića, škole, prijatelja, stručnjaka koji rade s djecom, trebaju postaviti kao zid koji će dijete žrtvu štititi od novih grozota i biti mu podrška.

Zato je važno ulagati resurse u dodatne edukacije stručnjaka koji će pružiti primjeren tretman žrtvi i obitelji, odnosno prijeko potrebnu pomoć prilikom nošenja s traumom.

DIJETE ŽRTVA SE MORA OSJEĆATI SIGURNO,A TU SIGURNOST JOJ MORA PRUŽITI CIJELA ZAJEDNICA, ILUSTRACIJA: CANVA

– Djetetu je najvažnije da se osjeća sigurno. Zato u startu žrtvi prvo treba dati do znanja da ona nije kriva, da je sigurna i tu joj sigurnost i fizički omogućiti. A to se može samo tako da je se zaštititi prvo od osobe koja je optužena za kazneno djelo; da barem mjesec dana bude u istražnom zatvoru, ako ne i duže.

Potom im moramo pokazati da nisu sami: da su tu drugi odrasli da ih zaštite. Odrasli sada moraju izgraditi nov sustav povjerenja s tim djetetom, jer bez njega, tom djetetu ništa neće značiti činjenica da je počinitelj dobio i 10 godina zatvora.

Sam čin na dijete ostavlja brojne posljedice- od ponavljajućih scena, psihosomatskih tegoba, anksioznosti, nepovjerenja prema strancima, kroz teškoće u vršnjačkim odnosima. Dijete to nosi kroz svoj život, ne samo tijekom školovanja, već i kroz uspostavljanje partnerskih i bračnih odnosa kad odraste.

Zato je svaki novi slučaj zadatak i za cijelu zajednicu, da pokaže zrelost i žrtvi omogući podršku i zaštitu jer će to također utjecati na cijeli njen život – poručuje magistra psihologije.

(www.icv.hr, Marija Lovrenc, foto: ilustracija: Canva, Centar za nestalu i zlostavljanu djecu Osijek, pixabay.com)

Članak je objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije u serijalu: *“Pedofilija – bolest društva koja raste, a lijek se ne nazire”*.